

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/59/2024
Identifikačné číslo spisu:	3517208817
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3517208817.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S.. A. O.Á., MBA, narodená dňa XX. B. XXXX, C., F. XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Bratislava, Šoltésovej 2, IČO 36 854 808, proti žalovanému Dušanovi Zámečníkovi, podnikajúcemu pod obchodným menom Dušan Zámečník - ŠAFRAN, Nové Mesto nad Váhom, Bočná 1108/1, IČO: 43 353 100, zastúpenému advokátkou Mgr. Máriou Čechovou, Víničné, Lipová 18/C, o zaplatenie 4.860 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. NM-12C/93/2017 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Nové mesto nad Váhom pod sp. zn. 12C/93/2017), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. októbra 2022 sp. zn. 19Co/84/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie rozsudkom rozhodol tak, že konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 1.720,06 eura spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.720,06 eura od 07. novembra 2017 do zaplatenia zastavil (výrok I.), žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni istinu vo výške 3.139,94 eura spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3.139,94 eura od 07. novembra 2017 do zaplatenia, a to všetko do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku (výrok II.). Súčasne žalobkyni priznal právo voči žalovanému na náhradu účelne vynaložených trov konania v rozsahu 29,22 %, ktoré je povinný žalovaný zaplatiť k rukám zástupcu žalobkyne do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok III.). Štátu priznal právo na náhradu vynaložených trov konania vo výške 100 % proti žalobkyni a proti žalovanému, ktoré je povinná žalobkyňa zaplatiť v rozsahu 35,39 % z celkovej hodnoty trov konania štátu a žalovaný je povinný zaplatiť v rozsahu 64,61 % z celkovej hodnoty trov konania štátu, a to do troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o výške trov štátu s tým, že o výške trov štátu bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok IV.).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa proti žalovanému

domáhala zaplattenia sumy 4.860 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne od 07. novembra 2017 do zaplattenia a náhrady trov konania na tom skutkovom základe, že medzi stranami bola uzatvorená ústna zmluva o dielo o výkone stavebných prác. Na základe požiadavky žalovaného mu žalobkyňou boli uhradené preddavky v celkovej výške 11.500 eur, pričom žalovaný svojvoľne prestal s realizáciou ďalších prác predčasne, dielo neukončil a odmietol vykonané práce riadne vyúčtovať. V dôsledku toho žalobkyňa od zmluvy odstúpila. V priebehu konania žalobkyňa doručila súdu čiastočné späťvzatie žaloby o zaplattenie 1.720,06 eura vrátane prislúchajúcich úrokov s poukazom na vykonaný znalecký posudok za účelom preukázania hodnoty stavebných prác za dielo, ktoré žalovaný na základe ústnej zmluvy o dielo vykonal. Uplatnila si sumu na zaplattenie 3.139,94 eura s príslušenstvom. Súd prvej inštancie s poukazom na ust. § 144 a § 146 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „CSP“) konanie v časti o zaplattenie sumy 1.720,06 eura s 5 % úrokom z omeškania ročne od 07. 11. 2017 zastavil.

1.2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že je nesporné uzavretie zmluvy o dielo medzi stranami sporu ústnou formou. Dielo nebolo zhotovené riadne a včas, žalovaný ukončil výkon prác, vystavil konečnú faktúru, z ktorej nebolo zrejmé, ktoré práce vykonal, cena použitého materiálu a pod., v dôsledku čoho žalobkyňa od zmluvy odstúpila. Okresný súd konštatoval, že ak si žalovaný ponechal peňažné plnenie nad rozsah vykonaných prác a sám vykonal svojvoľné započítanie bez špecifikácie, obohatil sa na úkor žalobkyne bezdôvodne, v dôsledku čoho mu vznikol záväzok podľa § 451 zákona č. 40/1964 Z. z. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „OZ“, „Občiansky zákonník“) vo vzťahu k žalobkyni bezdôvodné obohatenie vydať. Hodnotu bezdôvodného obohatenia súd prvej inštancie určil na základe predložených listinných dôkazov, znaleckého posudku a výpovede svedkov v súlade s § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť 3.139,94 eura (vypočítaná zaplattená záloha žalobkyňou vo výške 11.500 eur - hodnota diela určená znalcom vo výške 8.360,06 eura). Súd prvej inštancie v súlade s § 563 Občianskeho zákonníka uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni aj úroky z omeškania vo výške 5 % zo sumy 3.139,94 eura od 07. 11. 2017 do zaplattenia.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2022, č.k. 19Co/84/2021 - 387 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výrokoch II., III., IV. ako vecne správny potvrdil.

2.1. Odvolací súd v súvislosti so stanovením ceny diela uviedol, že bolo potrebné po odstúpení žalobkyne od zmluvy o dielo vychádzať pri stanovení ceny časti diela vyhotoveného žalovaným z ceny primeranej v zmysle § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ žalovaná od zmluvy odstúpila, je v zmysle § 642 ods. 1 Občianskeho zákonníka povinná zaplatiť zhotoviteľovi/žalobcovi sumu, ktorá pripadá na práce už vykonané, pokiaľ zhotoviteľ nemôže ich výsledok použiť inak a nahradiť mu účelne vynaložené náklady. Odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie sa správne zameral na otázku, aké skutočné práce a tovary boli žalovaným vykonané a dodané, bolo potrebné vychádzať z hodnoty stavebných prác (za dielo vykonané žalovaným) stanovenej znaleckým posudkom, ktorému predchádzali listinné dôkazy predložené žalobkyňou a žalovaným. Pokiaľ hodnota vykonaného diela predstavovala sumu 8.360,06 eura, žalobkyňa poskytla žalovanému zálohu na vykonanie diela v sume 11.500 eur, bol žalovaný povinný zálohové finančné plnenie v sume 3.139,94 eura (po odpočítaní ceny práce a účelne vynaložených nákladov) vrátiť žalobkyni podľa § 451 Občianskeho zákonníka ako bezdôvodné obohatenie.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a žiadal „rozhodnutie okresného súdu Nové mesto nad Váhom sp. zn. 12C/93/2017 zrušiť.“ Dovolateľ v podanom dovolaní namietal právny názor konajúcich súdov o bezdôvodnom obohatení sa žalovaného na úkor žalobkyne. Podľa názoru dovolateľa si žalobkyňa mala v konaní uplatňovať nároky z väd a nie podávať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, keď „žalobkyňa si od začiatku bola vedomá, že žalovanému plní z dôvodu zmluvy o dielo“. Dovolateľ uviedol, že v danej veci ide o súkromný záväzkový vzťah, dôležitá je dohoda medzi stranami a „nie je možné aby im tretia autorita určovala na základe čoho majú byť oceňovaní materiál, práce a iné služby“. Nesúhlasil so záverom vykonaného dokazovania okresného súdu, keď podľa názoru dovolateľa, znalec v konaní mal konštatovať len, či dohodnuté práce boli vykonané bezvadne a nevykazovali vady a „nie

určovať sumy, za aké mal vykonať čiastkové diela žalovaný, a teda sa vyjadriť, aká je finálne cena za dielo dodané žalobkyni“. Dovolateľ v podanom dovolaní žiadal o odklad vykonateľnosti rozhodnutia s poukazom na svoje osobné pomery.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd v súlade s ust. § 447 písm. c) CSP (podporne v súlade s ust. § 447 písm. d) a ust. § 447 písm. d) CSP) dovolanie žalovaného odmietol. Poukázala na skutočnosť, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, voči ktorému dovolanie v zmysle ust. § 419 CSP nie je prípustné. Neprípustnosť dovolania videla aj v nesplnení obsahových náležitostí dovolania v podobe jednoznačného vymedzenia. Dovolanie považovala za zmatečné, nakoľko z jeho obsahu nie je zjavné, čo považoval dovolateľ za porušenie procesných väd a čo za nesprávne právne posúdenie.

4.1. Len z dôvodu opatrnosti považovala žalobkyňa za potrebné uviesť, že nesúhlasí s tvrdeniami dovolateľa o tom, že súdy nesprávne právne posúdili vec ohľadom vzniku bezdôvodného obohatenia sa žalovaného. V zmysle ust. § 48 ods. 2 OZ odstúpením od zmluvy sa zmluva od počiatku zrušuje, hľadí sa ňu ako keby ani nebola vznikla. Jedným z následkov odstúpenia od zmluvy je, že ak strany už podľa zmluvy plnili, vysporiadajú sa medzi sebou podľa zásad o bezdôvodnom obohatení. Žalobkyňa sa stotožnila aj s názorom odvolacieho súdu ohľadom určenia ceny diela (cena primeraná v zmysle ust. § 634 ods. 1 OZ) v predmetnej zmluve o dielo. Pokiaľ dovolateľ namietal, že znalec nemohol v danej veci určovať sumy, za aké mal žalovaný vykonať čiastkové diela, táto argumentácia neobstoí, nakoľko znalecký posudok použitý v konaní ako dôkaz, mal určiť cenu diela primeranú obvyklým cenám. Žalobkyňa tiež uviedla, že súdy podľa jej názoru postupovali v rozpore s jej procesnými právami, nakoľko žalovaný mal v spotrebiteľskom vzťahu, kde žalobkyňa vystupovala ako spotrebiteľ, uniesť dôkazné bremeno o tom, že si bol oprávnený ponechať príslušnú časť zaplatených záloh, z akého titulu a v akej výške. Pokiaľ si dovolateľ uplatňoval dovolací dôvod podľa § 421 CSP a namietal nesprávne právne posúdenie, v tejto časti je podľa jej názoru dovolanie nedôvodné. Dovolateľ neuviedol, v čom sa odvolací súd odchyľil od rozhodovacej praxe, nepreukázal relevantnú judikaturu, ktorá by závery odvolacieho súdu vyvrátila (prípadne nepreukázal, že ide o zásadnú právnu otázku, ktorá nebola dovolacím súdom vyriešená a je potrebné o nej rozhodnúť).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

6. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu

spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

11. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/213/2021). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

14. Z obsahu dovolania žalovaného podaného kvalifikovaným právnym zástupcom vyplýva, že žalovaný sa nestotožnil s právnymi názormi, výkladom všeobecne záväzných predpisov a spôsobom hodnotenia dôkazov súdu prvej inštancie (ako aj súdu odvolacieho), pričom namietal, že súd sa dopustil vady zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP a žiadal „rozhodnutie okresného súdu Nové mesto nad Váhom sp. zn. 12C/93/2017 zrušiť.“ Dovolací súd vzhľadom na argumentáciu dovolateľa zdôrazňuje, že intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces a dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP zakladá len nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Dovolací súd vzhľadom na obsah podaného dovolania uvádza, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorým dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

16. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že z obsahu spisu nevyplýva, že by dovolateľ bol postupom odvolacieho súdu na svojich procesných právach akokoľvek ukrátený. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného v súlade s jej právnym nazeraním na spor. Z obsahu dovolania je celkom zrejmé, že žalovaný sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snaží spochybníť právne posúdenie sporu súdmi nižšej inštancie, ktorá však (v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok nanajvyš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku), nezakladala prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (pozri aj judikáciu Ústavného súdu Slovenskej republiky, napr. IV. ÚS 499/2022, R 24/2017).

17. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

18. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalovaného, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.